

לכבוד שבת קדש – פרשת נח תש"ף

וזהב הארץ ההיא טוב – זו תלמודה של א"י

דף שבועי לעיסוק בסוגיות ארץ ישראליות – נכתב ע"י חגי צמיר

מה רוצה התורה ללמד אותנו בשני הפכים אלה של העורב והיונה. האחד שחור והשני לבן. האחד טמא והשני טהור. מה המסר שרוצה התורה להעביר ?

נלך בעקבות הרב חנן פורת וננסה להבין את עומק הדברים. מחוץ לתיבה – מבול, בתוך התיבה – אפילה. מחוץ לתיבה גלים וסער, בתוך התיבה – ישיבה סטטית. **במקביל לתהליך של ירידת מפלס המים במימד הפיזי החיצוני, חייבים גם היושבים בתיבה לעבור תהליך ממושך של הסתגלות במימד הנפשי הפנימי, למציאות החדשה הניצבת לפיתחם לאחר המבול. אין אפשרות להגיע אליה ברגע אחד ללא עיכול וייבוש המשקעים שנתרו בעקבות ה'מים הזידונים' ההומים גם בתחום הנפש. לצורך כך צריך מתווך. מישהו שיביא את בשורת השינוי המתרחש בחוץ ויביא אותה פנימה. יש צורך במבשר.**

העורב והיונה מבטאים כוחות חיים רבי עוצמה, הנתבעים להתעורר מקיפאונם וליצור מגע ראשון 'ממעוף הציפור' עם מציאות החיים המתחדשת בעולם הגדול, במגמה לשוב לתיבה ולבשר ליושביה כי עליהם להכשיר את עצמם בצעדים מדודים לקראת היציאה ממסגר התיבה לחיים חדשים. וכאן ניצבים לנו בפני השאלה המהדהדת בין דפי המקרא ומוצאת לראשונה את ביטוי בנעשה העורב והיונה – מי יביא את הבשורה ?

התשובה לשאלה זו אינה טכנית אלא מהותית. באיזו דרך יש לבחור כדי להביא את הבשורה ולממש את הקשר למציאות החיים החדשה המתהווה ? האם העורב, השחור, המרחף סביב לתיבה ואינו רוצה לעזוב אותה. דבר המבטא את הרצון לא לחדש, לשמור על הסגירות, לשמור על אורח החיים אליו התרגל בתיבה. או היונה הלבנה, היוצאת להתמודד עם העולם החדש. מביאה עלה זית טרף ומבשרת כי אני אאסוף את מזונותי בעצמי. אני אטרח ואעשה ואהיה בקשר ישיר עם הקב"ה וזו ההתמודדות הראויה והנכונה. לא לחינם הפך העורב לסמל שלילי, ואילו היונה לכל הביטויים החיוביים. כנסת ישראל נמשלה ליונה. יונת השלום המביאה את העלה ומבטאת בכך שעלינו מוטלת המלאכה להתמודד עם העולם המתחדש. אבל התמודדות זו תיעשה בטהרה, בנעימות, במוסר. קול היונה הערב – השמיעני את קולך כי קולך ערב לעומת קרקור העורב. ומוסר – אל מול העורב המתאכזר לבניו וחומס את ביצי שכניו ניצבת היונה היונה הזו משהיא מכרת את בן זוגה אינה זזה ממנה (תנחומא תצוה סימן ה). אל מול משברי העולם

פרשת נח היא הפרשה השניה בתורה והיא עוסקת בסוגיות כלל עולמיות. מסרים שעל בני האדם ללמוד. יש לזכור כי כאשר הקב"ה ברא את העולם הוא לא ברא יהודים, הוא ברא בני אדם. עד עלייתו של אברהם על במת ההסטוריה אנו עוסקים בסוגיות אוניברסליות, וכפי שהראינו בעבר ספר בראשית הוא איננו ספר מצות אלא ספר של מסרים חינוכיים לכלל האנושות. גם ההגדרה של חז"ל לכל באי עולם היא "בני נח", וגם להם נועדו המסרים האוניברסליים העולים מפרשת בראשית ונח.

כבר בפרשת בראשית ראינו כי בין תפקידיו של האדם בעולם הוא העיסוק בשמירת הטבע. בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן ואמר לו ראה מעשי כמה נאים ומשובחים הן וכל מה שבראתי בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת אין מי שיתקן אחריך (קהלת רבה פרשה ז)

פרשת נח ממשיכה ומלמדת אותנו בענין. נח מצטווה לקחת מכל בעלי החיים. והדבר תמוה כיצד אמור נח להביא את כל בעלי החיים. המדרש מביא את טענתו של נח "א"ל נח וכי קניגא אוא (=האם צייד אני ?) , א"ל מה איכפת לך מובאים אין כתיב אלא הבאים, מאיליהן היו באים (בראשית רבה (וילנא) פרשת נח פרשה לב). נח אינו צריך לטרוח ולהביא אותם לתיבה, בעלי החיים היו באים מאליהם. הרב קוק שמסביר זאת באורות הקודש חלק ב' אומר: **בנשמתו היסודית של נח נתגלו כל יצורי העולם, כל החיים כולם. הם באו אליו אל התיבה במשיכה טבעית פנימית, כהמשכת הענף לשורשו.**

ממשיך הרב חנן פורת את הרעיון ומוסיף קומה נוספת: **האדם – אשר נברא בצלם אלוקים – הוא המנצח על מקהלת החיים הגדולה וכל פרט במקהלה נושא אליו פניו. מכאן נובעת אחריותו של האדם, לשמור על קיום לכל מין של בעלי חיים בעולם ולדאוג לכל ייעדר אף צליל משירת החיים.**

מתוך הבנה זו של היחס אל עולם החי מענין להראות את הפרטים שהתורה טורחת להדגיש ולספר לנו על סיום המבול – מעשה העורב והיונה.

לכאורה אם צריך לשמור על כך שמין לא ייכחד מדוע לשלוח את העורב שהוא מין טמא ולכן יש ממנו רק שניים, ולא לשלוח ממין טהור שיש בו שבעה. כך שגם אם חס וחלילה יקרה משהו במהלך השליחות המין לא ייכחד. חז"ל שמו בפיו של העורב את הטענה שכביכול נח חמד את בת זוגו של העורב ולכן שלח אותו כדי "להיפטר" ממנו.

שבחוץ יש להתמודד לא בהסתגרות, לא בשאיפה רק לחזור אל הישן והמוכר אלא לאסוף את מזונותינו, לעבוד ולמול כדי לקדם את העולם ולהתחבר אליו בטהרה – הלבן אל מול השחור, בנעימות – קול היונה אל מול קול העורב, ובמוסר – ביחס אל הסובב אותנו, אל בן הזוג, אל הילדים, אל הקהילה ואל העולם.

בכך תושג שלמות שבאה לידי ביטוי במילה שלום. ולא לחינם היונה מבטאת את השלום, את השכינה ואת כנסת ישראל **יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך**

=====

מקומות שונים בארץ קשורים לשם יונה והפעם נעסוק בכפר יונה

אדמות היישוב נרכשו בשנת תרפ"ח (1928) באמצעות "קרן יונה פישר" של ז'אן יונה פישר ובשיתוף עם שלמה גוטהילף. השטחים שנרכשו השתרעו מזרחה מצומת השרון על פני 1,500 דונמים והיו בלתי מעובדים. שנה לאחר הרכישה נפטר ז'אן ואת מסורת הפעילות הציונית המשיכו אחיו הצעיר יהושע פישר ובנו מוריס פישר. לאחר מותו של ז'אן החליטו ציוני בלגיה, שבראשם עמד, לקרוא לכפר על שמו.

בשנת 1932 ייסד מוריס פישר את חברת "מטעי השרון" אשר ניהלה את פעולות המימון להתיישבות באזור השרון והמשיכה ברכישת קרקעות. באותה שנה מכר שלמה גוטהילף 300 דונם אדמה לקבוצת פועלים עבריים מנס ציונה שנקראה "קבוצת רגב" אשר עלתה על הקרקע והתחילה בעבודות עיבוד השטח, גידור ונטיעות. בשנת 1934 אושרה הלוואה מבנק האיכרים להקמת הכפר. באותה שנה גם הצטרפו לעשרת המתיישבים הראשונים עוד עשרה פועלים, אל המתיישבים הצטרפו גם פועלים שעבדו במטעי השרון.

במקביל, רכשה קבוצת השו"בים, צעירים דתיים מארצות הברית, כ-1,000 דונם והקימה יישוב בשם "נחלת השבים" (או חוות השו"בים) על אדמות הנמצאות היום בחלק הצפוני של כפר יונה. את החריש הראשון התחילו בב' באב ה'תרצ"ב. וכך תיארו העיתונים באותם הימים את חגיגת העליה על הקרקע של נחלת השבים: **מעשה רב של יהודים חרדים. נקודה ישובית חדשה" - "שכונת השבים".**

קבוצה בת 45 שוביים (שוחסים ובודקים) מ"חברת נחלת השבים" שלחה לפני חדישיים בערך את נשיאה **מר יעקב בלום לארץ ישראל בלוית מר יוסף רוזמן**. ואחד מחברי הועד **מר סילוורמן**, לקנות כאן קרקע ומטעים. זמן קצר לאחר בואו הצליח ה' בלום לקנות אלף דונם קרקע בין תול כרם לבין

נתניה בקרבת "כפר יונה" (ע"ש ג'ן פישר מבלגיה). והצליח לקבל גם קושאן. זמן מה לאחר גמר הקניה והעברת הקרקע לרשות החברה התחילו בעבודת ההכשרה.

על פי הזמנת ה' יעקב בלום באו ביום ה' לאותו מקום עסקנים ועתונאים להשתתף בחגיגת ראשית החרושה. הקבוצה באה בשעה שהטרקטור החדיש והמשוכלל כבר חרש את הקרקע. במרכז הועמדה סוכה ועליה שלש עם כתובת "נחלת חשבים — ושבנו בנים לגבולם", ושלשה דגלים: עברי, בריסי, ואמריקאי.

פתח את החגיגה הרב אהרן הלוי טיטלבוים, שציין כי מעשה חשובי"ם יהיה למופת ליהדות החרדית. הרב עוזיאל הדגיש, כי בשוב הבנים לגבולם תמחה הדמעה מעיני ישראל שלא פסקה סיוט שחרב בית המקדש. "ברוכים כל הבאים לארץ ישראל, אבל ברוכים ביותר הבאים לכנות הארץ בעמדם בשתי רגליהם על אדמת הקדש ברוח הקדש על פי יסודות התורה והמסורת".

המשורר ביאליק ציין את העובדה, כי החגיגה מתקיימת דוקא בחודש אב, חדש האבל לעם ישראל, וסיפר את דברי האגדה על אותו חורש שעבד את אדמתו ופתאום באה אליו הבשורה האיומה על חירבן בית המקדש ואחריה בשורת הנחמה על לידת המשיח ומנחם שמו.

עקב קשיים כלכליים וחברתיים עזבו בני הקבוצה את המקום והצטרפו לגרעין שהקים קיבוץ בעמק הירדן. אדמותיהם צורפו לגוש האדמות של כפר יונה.

בזמן מלחמת העולם השנייה שהו חיילים יוונים בכפר ובסמוך לו. תושבי כפר יונה סייעו להם, וכאשר שוחררה אתונה ב-1944 נשלח למועצת הכפר מכתב מטעם הקונסול היווני בישראל בו הודה על הכנסת האורחים של תושבי הכפר כלפי החיילים היוונים.

במהלך מלחמת העצמאות היה כפר יונה נתון למתקפה מצד הכוחות העיראקיים. במהלך 1948 אירעו בכפר מקרי אלימות שכללו התפוצצויות, ירי, מעשי רצח ועוד. ב-21 במרץ 1948 הודיע העיתון "הצופה" כי כפר יונה נכבש יחד עם בית גאולים, ביוני אותה שנה פורסמו מספר הודעות שלפיהן היישוב העברי כפר יונה נכבש ונהרס.

ב-1957 הייתה מועצת כפר יונה מהראשונות שבראשם עמדה אישה - יפה כץ. ב-1972 קיבלה כפר יונה את כל עולי גאורגיה שנדחו על ידי אור יהודה על מנת לספק להם בית חם.

מי ייתן ונשכה כולנו ליונת השלום והשלמות שתבוא לשכון בכפר יונה ועל כל עם ישראל.

בברכת שבת שלום ומבורך – הגי עמיצור

לקבלת הדף במייל היכנסו לקישור <https://lp.vp4.me/fw3x>